

Bijlage 1 de Bibliotheek *op school* Plus

Kerncomponenten en nascholingsmodules

Kerncomponenten

Kern van de Bibliotheek *op school* Plus is het stapsgewijs implementeren van een doorgaande leerlijn waarin leerkrachten lezen niet als apart vak onderwijzen, maar dit integreren binnen de zaakvakken vanuit brede, wereldoriëntatiethema's. Hierbij wordt een methode of methodiek voor effectief onderwijs in leesbegrip gecombineerd met de methode of aanpak voor wereldoriëntatie van de school. Het geïntegreerde lees- en zaakvakonderwijs bestaat uit vier kerncomponenten:

Bij de stapsgewijze implementatie ondersteunen de onderwijsadviseur en de lmc de school. De lmc is wekelijks een aantal uur op school aanwezig. Hieronder volgt bij elke kerncomponent een beschrijving van de activiteiten per doelgroep.

1. WO-THEMA'S		
VORM	INHOUD	
Duur en frequentie	Activiteiten	
6-8 weken per thema; 5 thema's per jaar	Schoolteam	Schoolniveau <ul style="list-style-type: none"> Afstemmen en plannen van de thema's, liefst in een cyclus van twee jaar Keuzes maken voor WO: welke onderdelen uit de methode doe je wel en welke laat je weg (bijvoorbeeld individuele verwerking weglaten) Werkbijeenkomsten plannen, zodat per bouw samen thema's voorbereid kunnen worden + lmc hierbij betrekken (eventueel voorbereiding in de bibliotheek) Excursies plannen én keuzes maken in de jaarplanning over extra activiteiten (wat doe je wel, wat doe je niet - tijd winnen) Samen kritisch het rooster bekijken Ouders informeren (website/klassensite of -app: foto's, berichten, nieuwsbrief)
		Groepsniveau <ul style="list-style-type: none"> Leerkracht maakt kennismuur / klassikale mindmap Rijke / kwalitatief goede fictieboeken en non-fictieboeken in de klas (zie ook leesmediaconsulent) Excursies plannen Ouders informeren
		Individueel niveau <ul style="list-style-type: none"> Materialen meebrengen die passen bij het thema (voor de themahoek)
	Leesmedia-consulent	<ul style="list-style-type: none"> Adviseert bij de keuze en de aanschaf of huur van drie voorleesboeken en minimaal twee non-fictieboeken in elke groep. Adviseert bij de invulling van thema's

2. VOORLEZEN

VORM	INHOUD	
Duur en frequentie	Activiteiten	
Dagelijks 30 minuten	Schoolteam	Schoolniveau <ul style="list-style-type: none"> Voorleesboeken selecteren bij de thema's, samen met de lmc en onderwijsadviseur Voorlezen inroosteren Op vergaderingen: aandacht voor jeugdliteratuur, eventueel boekenkring
		Groepsniveau <ul style="list-style-type: none"> Voorleesboeken selecteren bij de thema's Leerkracht werkt volgens lesopbouw: <ul style="list-style-type: none"> » Inleiding op het boek, indien nodig » Voorlezen uit themagerelateerd boek » Leerlingen observeren tijdens voorlezen » Praten over boek: één rijke vraag stellen; denken-schrijven-delen-uitwisselen (DSDU)
		Individueel niveau <ul style="list-style-type: none"> Actief luisteren en meedoen tijdens de verwerking via denken-schrijven-delen-uitwisselen (DSDU)
	Leesmedia-consulent	<ul style="list-style-type: none"> Voorleesboeken selecteren bij de thema's, eventueel samen met de leerkrachten Adviseren bij uitvoering voorlezen

3. VRIJE-KEUZE LEZEN

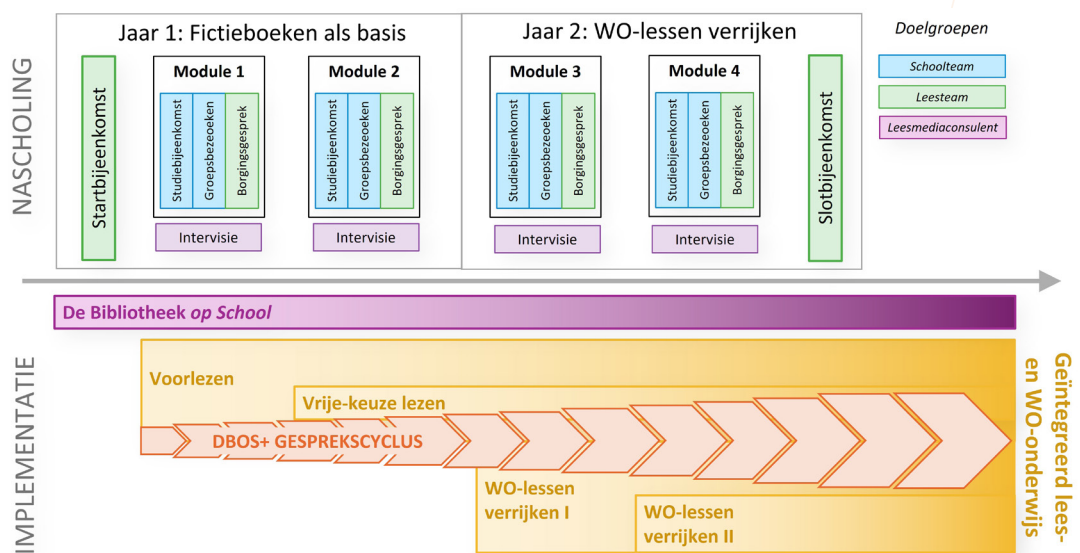
VORM	INHOUD	
Duur en frequentie	Activiteiten	
Dagelijks 30 minuten	Schoolteam	Schoolniveau <ul style="list-style-type: none"> Zorgen voor een rijke boekencollectie, waar leerlingen elke dag bij kunnen (minimaal zeven tot acht boeken per leerling in de school: schoolbibliotheek en boeken in de groepen) Voorwaarden creëren voor zwakke lezers, zoals mogelijkheid luisterboeken en e-books en hoofdtelefoons Vrije-keuze-lezen inroosteren Op vergaderingen: aandacht voor jeugdliteratuur, eventueel boekenkring
		Groepsniveau <ul style="list-style-type: none"> Leerkracht werkt volgens lesopbouw: <ul style="list-style-type: none"> » Zelfstandig lezen uit boek naar keuze » Observeren en begeleiden (looprondes) en interventies toepassen (ondersteuningsniveaus - leerlingen hierop indelen en begeleiden) » Boekenlijst bijhouden per leerling » Praten over boek: één rijke vraag stellen, denken-schrijven-delen-uitwisselen (DSDU) Boekpromotie Verdiepen in jeugdliteratuur
		Individueel niveau <ul style="list-style-type: none"> Lezen in zelf gekozen leeftijdsadequaat boek, indien nodig met aanpassingen Ondersteuning: volgen en helpen Boekpromotie Verwerking via denken-schrijven-delen-uitwisselen (DSDU) Duolezen Hardop lezen met fluistertelefoon (groep 4)
	Leesmedia-consulent	<ul style="list-style-type: none"> Boekpromotie voor leerkrachten (inclusief modellen) Leerlingen adviseren bij boekenkeuze indien nodig Leesgesprekken voeren indien nodig Leerkrachten toerusten voor advies bij boekenkeuze en voor leesgesprekken

4. WO-LEESLESSEN

VORM	INHOUD	
Duur en frequentie	Activiteiten	
2-4 keer per week 30 minuten per keer WO-methode moet hierin een plek krijgen	Schoolteam	Schoolniveau <ul style="list-style-type: none"> • Non-fictieboeken aanwezig • Abonnementen op kranten, tijdschriften, websites (bronnen voor teksten) • Per leerling zorgdragen voor: snelhechter voor teksten, schrift (Focusschrift/ literatuurschrift/projectschrift)
		Groepsniveau <ul style="list-style-type: none"> • Scaffolding door beelden met rijke vraag, voorlezen, samen lezen (koor/duo), rijke vraag en DSDU • Schrijven bij teksten: aanvullingen, teksten vergelijken, grotere schrijfopdracht gekoppeld aan teksten/boeken/WO
		Individueel niveau <ul style="list-style-type: none"> • Actief kijken, meelesen en DSDU naar aanleiding van de rijke vraag • Schrijfopdracht uitvoeren, individueel of in duo's
	Leesmedia-consultant	<ul style="list-style-type: none"> • Verhalende non-fictie boeken aanleveren en evt. teksten selecteren passend bij een onderwerp binnen het thema • Met bronnen ondersteunen van scaffolding

Nascholingsmodules

Schoolteams en leesmediaconsultanten doen een nascholingstraject van twee jaar om geïntegreerd lees- en zaakvakonderwijs gefaseerd te implementeren en, na de implementatieperiode, zelfstandig te kunnen verzorgen. Bij de implementatie is een belangrijke ondersteunende rol weggelegd voor het leesteam van de school, waar de lmc deel van uitmaakt.

Schema van het nascholingstraject

Het nascholingstraject bestaat uit de volgende onderdelen:

KENNISMAKINGSGESPREK

juni/ juli 2025

Door: Onderwijsadviseur

Voor: leesteam (inclusief lmc)

Duur: 90 minuten

Doel

- kennismaken
- startsituatie, verwachtingen en veranderbehoeften van de school in kaart brengen
- planning maken

Onderwerpen

- Voorstelronde
- Samenvatting van de schoolsituatie door schoolleider (leesonderwijs met de Leesscan) en leesmediaconsulent (leesbevordering, met Monitor de Bibliotheek *op school*)
- Startsituatie in kaart brengen:
 - » Gebruikte method(ie)en taal- en leesonderwijs en WO en de aansluiting op de aanpak dBos+
 - » Lesroosters: wat, hoe, wanneer?
 - (voortgezet) technisch lezen
 - begrijpend lezen
 - voorlezen
 - vrij lezen
 - woordenschat
 - taal
 - schrijven
 - zaakvakken
 - creatieve vakken
 - » Begeleiding leerlingen met leesproblemen/dyslexie
 - » Beleidsplan lezen/taal
 - » Leesniveau in de groepen
 - » Samenwerking met bibliotheek en werkzaamheden van de lmc
 - » Verwachtingen en veranderbehoeften in kaart brengen
- Welke nieuwe inzichten zijn al verworven (en toegepast) en welke behoeften en vragen leven er op leesgebied?
- Effectonderzoek: LVS, NCO, Monitor de Bibliotheek *op school*
- Vooruitblik: belang van structurele gesprekken tussen leerkrachten
- Samenstelling leesteam
- Planning van startbijeenkomst, studiebijeenkomsten, groepsbezoeken, gesprekken tussen leerkrachten en slotbijeenkomst

Acties na kennismakingsgesprek

- Definitieve afspraken maken over planning
- Leesteam
 - » informeert schoolteam over het traject
 - » legt taak- en rolverdeling binnen het schoolteam vast
- Taal-/leescoördinator
 - » levert toetsgegevens aan van afgelopen schooljaar (M- en E toetsen AVI, Cito Begrijpend Lezen)
- Trainer
 - » stuurt literatuur en agenda van nascholingsmodules minimaal twee weken van tevoren + opdracht per bijeenkomst;
 - » brengt schoolteam op de hoogte van: uitwisselen ervaringen met praktijkvoorbeelden (opnames, foto's, werk van leerlingen)

STARTBIJENKOMST MET LEESTEAM

Door: Onderwijsadviseur

Voor: leesteam (incl leesmediaconsulent)

Duur: 2 uur

Doel: basis leggen voor duurzame borging van de aanpak voor effectief leesonderwijs in de school

Ideeën voor invulling (in ontwikkeling)

- Veranderprocessen in het onderwijs
- Belangrijke rol leesteam, ook inhoudelijk
- Cyclisch proces van uitproberen, samen reflecteren, anders uitproberen
- Centrale rol voor kinderboeken, als leermiddel en katalysator van het veranderproces

NASCHOLING MODULE 1: VOORLEZEN

1A. STUDIEBIJENKOMST sep-okt

Door: Onderwijsadviseur

Voor: Schoolteam + leesmediaconsulent

Duur: 4 uur

Doel: kennisoverdracht

Onderwerpen:

- Kennismaking
- Over deze training
- Je eigen ervaringen met leesbegrip
- Leesbegrip in dBos+
- Welke plek heeft voorlezen in de ontwikkeling van kinderen?
- Welke voorleesboeken leiden tot begripsontwikkeling?
- Hoe denk je met kinderen na over begripsontwikkeling?
- Voor de volgende keer
 - » Didactisch redeneren en omgaan met botsende concepten
 - » Verder lezen over voorlezen

Acties na studiebijeenkomst:

- School kiest thema voor komende periode
- Leerkrachten implementeren voorlezen in de groep en leggen praktijkvoorbeelden vast
- Geplande gesprekken tussen leerkrachten vinden plaats met hulp van het leesteam

1B. GROEPSBEZOEKEN EN GESPREKKEN TUSSEN LEERKRACHTEN nov-jan

Voor: leerkrachten groep 4-8 verdeeld over twee groepen, groepsbezoek op basis van vrijwilligheid

Door:

- groepsbezoeken: onderwijsadviseur en leesmediaconsulent (in overleg - eventueel op een ander moment door het leesteam)
- dBos+ gesprekken tussen leerkrachten: onderwijsadviseur en leden leesteam (incl leesmediaconsulent)

Duur: 20 minuten per groep, 1 uur per gesprek

Doel: leren van elkaar en door observatie

Activiteiten

- Lesobservatie met observatie-instrument Voorlezen in 2 x 3 groepen
- 2x nabespreking met leerkrachten in verschillende samenstelling:
 - » Koppeling tussen theorie en praktijk
 - » Verdieping van de theorie
 - » Eigen observatie
 - » Reflectie
 - » Modeling door onderwijsadviseur voor leesteam

	<p>Acties na groepsbezoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerkrachten noteren good practices en ontwikkelpunten voor zichzelf over voorlezen en observeren van de leerlingen • Taal-/leescoördinator noteert good practices en ontwikkelpunten voor de school • Leden van het leesteam begeleiden dBos+ gesprekken tussen leerkrachten (bijvoorbeeld de lees/taalcoördinator en leesmediaconsulent)
<p>1C. BORGINGSGESPREK nov-jan</p>	<p>Voor: leesteam (inclusief lmc) Door: onderwijsadviseur Duur: 60-90 minuten Doel: leesteam kent de stand van zaken en maakt afspraken over de korte en lange termijn (kwaliteitskaart) Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leesteam informeren over bevindingen groepsbezoeken en gesprekken tussen leerkrachten • Kwaliteitskaart Voorlezen bespreken • Nadere afspraken over gesprekken tussen leerkrachten en begeleiding daarvan <p>Acties na borgingsgesprek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitief vaststellen van de kwaliteitskaart (op basis van consensus door het gehele team) • Voorlezen in de groepen • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten over voorlezen, bijvoorbeeld tijdens bouwvergaderingen

NASCHOLING MODULE 2: VRIJE KEUZE LEZEN

<p>2A. STUDIEBIJENKOMST feb-maa</p>	<p>Voor: Schoolteam + leesmediaconsulent Door: Onderwijsadviseur Duur: 4 uur Doel: kennisoverdracht Onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrije-keuze-lezen de basis en vrij lezen ondersteunen • Leesmotivatie en leesbeleving • Leesbegrip, taal-, kennis- en woordenschatuitbreiding en dieper denken <p>Acties na studiebijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • School kiest thema voor komende periode • Leerkrachten implementeren vrij lezen in de groep en leggen praktijkvoorbeelden vast • Geplande dBos+ gesprekken tussen leerkrachten vinden plaats met hulp van het leesteam
<p>2B. GROEPSBEZOeken EN GESPREKKEN TUSSEN LEERKRACHTEN apr-jun</p>	<p>Voor: leerkrachten groep 4-8 verdeeld over twee groepen, groepsbezoek op basis van vrijwilligheid Door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • groepsbezoeken: onderwijsadviseur + leesmediaconsulent (in overleg - eventueel op een ander moment door het leesteam) • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten: onderwijsadviseur en leden leesteam (inclusief lmc) <p>Duur: 20 minuten per groep, 1 uur per gesprek Doel: leren van elkaar en door observatie Activiteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lesobservatie met observatie-instrument Vrij Lezen in 2 x 3 groepen • 2x nabespreking met leerkrachten in verschillende samenstelling: • Koppeling tussen theorie en praktijk • Verdieping van de theorie • Eigen observatie • Reflectie • Modeling door onderwijsadviseur voor leesteam

	<p>Acties na groepsbezoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerkrachten noteren good practices en ontwikkelpunten voor zichzelf ten aanzien van vrij lezen en observeren van de leerlingen • Taal-/leescoördinator noteert good practices en ontwikkelpunten voor de school • Leden van het leesteam begeleiden dBos+ gesprekken tussen leerkrachten (lees/taalcoördinator en leesmediaconsulent)
<p>2C. BORGINGSGESPREK apr-jun</p>	<p>Voor: leesteam (incl leesmediaconsulent) Door: onderwijsadviseur Duur: 60-90 minuten Doel: leesteam kent de stand van zaken en maakt afspraken over de korte en lange termijn (kwaliteitskaart) Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leesteam informeren over bevindingen groepsbezoeken en gesprekken tussen leerkrachten • Kwaliteitskaart Vrije-keuze-lezen bespreken • Nadere afspraken over dBos+ gesprekken tussen leerkrachten en begeleiding daarvan <p>Acties na borgingsgesprek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitief vaststellen van de kwaliteitskaart • Vrije-keuze-lezen in de groepen • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten over vrij lezen, bijvoorbeeld tijdens bouwvergaderingen

NASCHOLING MODULE 3: werken met tekstsets

<p>3A. STUDIEBIJEENKOMST sep-okt</p>	<p>Voor: Schoolteam + leesmediaconsulent Door: Onderwijsadviseur Duur: 4 uur Doel: kennisoverdracht Onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werken met een tekstset gekoppeld aan WO • Leesbegrip, taal-, kennis- en woordenschatuitbreiding en dieper denken <p>Acties na studiebijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werken met teksten, gekoppeld aan WO, in de groep implementeren + praktijkvoorbeelden vastleggen
<p>3B. GROEPSBEZOEKEN EN GESPREKKEN TUSSEN LEERKRACHTEN nov-jan</p>	<p>Voor: leerkrachten groep 4-8 verdeeld over twee groepen, groepsbezoek op basis van vrijwilligheid Door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • groepsbezoeken: onderwijsadviseur en lmc (in overleg - eventueel op een ander moment door het leesteam) • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten: onderwijsadviseur en 2 leden leesteam (incl leesmediaconsulent) <p>Duur: 20 minuten per groep, 1 uur per gesprek Doel: leren van elkaar, en door observatie Activiteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lesobservatie met observatie-instrument Werken met tekstsets in 2 x 3 groepen • 2x nabespreking met leerkrachten in verschillende samenstelling: <ul style="list-style-type: none"> » Koppeling tussen theorie en praktijk » Verdieping van de theorie » Eigen observatie » Reflectie » Modeling door onderwijsadviseur voor leesteam

	<p>Acties na groepsbezoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerkrachten noteren good practices en ontwikkelpunten voor zichzelf over werken met tekstsets en observeren van de leerlingen • Taal-/leescoördinator noteert good practices en ontwikkelpunten voor de school • Leden van het leesteam begeleiden dBos+ gesprekken tussen leerkrachten (bijvoorbeeld de lees/taalloördinator en leesmediaconsulent)
<p>3C. BORGINGSGESPREK nov-jan</p>	<p>Voor: leesteam (inclusief lmc)</p> <p>Door: onderwijsadviseur</p> <p>Duur: 60-90 minuten</p> <p>Doel: leesteam kent de stand van zaken en maakt afspraken over de korte en lange termijn (kwaliteitskaart)</p> <p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leesteam informeren over bevindingen groepsbezoeken en gesprekken tussen leerkrachten • Kwaliteitskaart Werken met tekstsets bespreken • Nadere afspraken over dBos+ gesprekken tussen leerkrachten en begeleiding daarvan <p>Acties na borgingsgesprek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitief vaststellen van de kwaliteitskaart • Werken met tekstsets in de groepen • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten over werken met tekstsets, bijvoorbeeld tijdens bouwvergaderingen

NASCHOLING MODULE 4: schrijfpdrachten bij tekstsets

<p>4A. STUDIEBIJEENKOMST feb-maa</p>	<p>Voor: Schoolteam + lmc</p> <p>Door: Onderwijsadviseur</p> <p>Duur: 4 uur</p> <p>Doel: kennisoverdracht</p> <p>Onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksten en koppeling met praten en schrijven: denken, delen, schrijven, uitwisselen (DSU) • leesbegrip, taal-, kennis- en woordenschatuitbreiding en dieper denken • In overleg met team: <ul style="list-style-type: none"> » Ouders betrekken » Vragen die er nog liggen » Uitwisselen ervaringen met praktijkvoorbeelden (opnames, foto's, werk van leerlingen) <p>Acties na studiebijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schrijfpdrachten, gekoppeld aan teksten en thema implementeren in de groep • Koppeling aan leerlijnen/kerndoelen
<p>4B. GROEPSBEZOEKEN EN GESPREKKEN TUSSEN LEERKRACHTEN apr-jun</p>	<p>Voor: leerkrachten groep 4-8 verdeeld over twee groepen, groepsbezoek op basis van vrijwilligheid</p> <p>Door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • groepsbezoeken: onderwijsadviseur en lmc (in overleg - eventueel op een ander moment door het leesteam) • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten: onderwijsadviseur en 2 leden leesteam (incl leesmediaconsulent) <p>Duur: 20 minuten per groep, 1 uur per gesprek</p> <p>Doel: leren van elkaar, en door observatie</p> <p>Activiteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lesobservatie met observatie-instrument in 2 x 3 groepen • 2x nabespreking met leerkrachten in verschillende samenstelling: <ul style="list-style-type: none"> » Koppeling tussen theorie en praktijk » Verdieping van de theorie » Eigen observatie » Reflectie » Modeling door onderwijsadviseur voor leesteam

	<p>Acties na groepsbezoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerkrachten noteren good practices en ontwikkelpunten voor zichzelf over DSDU en observeren van de leerlingen • Taal-/leescoördinator noteert good practices en ontwikkelpunten voor de school • Leden van het leesteam begeleiden dBos+ gesprekken tussen leerkrachten (bijvoorbeeld de lees/taalcoördinator en lmc)
<p>4C. BORGINGSGESPREEK apr-jun</p>	<p>Voor: leesteam (inclusief lmc) Door: onderwijsadviseur Duur: 60-90 minuten Doel: leesteam kent de stand van zaken en maakt afspraken over de korte en lange termijn (kwaliteitskaart) Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leesteam informeren over bevindingen groepsbezoeken en gesprekken tussen leerkrachten • Kwaliteitskaarten bespreken • Nadere afspraken over dBos+ gesprekken tussen leerkrachten en begeleiding daarvan <p>Acties na borgingsgesprek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitief vaststellen van de kwaliteitskaarten • Uitvoering in de groepen • dBos+ gesprekken tussen leerkrachten over uitvoering in de groepen, bijvoorbeeld tijdens bouwvergaderingen